

∞ BIBLIOTECILE ȘI DEZVOLTAREA PARTENERIATELOR COMUNITARE ∞

Natalia GHIMPU

specialist principal, Biblioteca Națională a Republicii Moldova
nghimpu@bnrm.md

În Legea cu privire la biblioteci nr. 160 din 20.07.2017, Capitolul VIII Cooperarea națională și internațională, articolul 41, citim despre cooperare următoarele: „În scopul susținerii activităților și proiectelor de dezvoltare a bibliotecii, de participare a specialiștilor din biblioteci la programe culturale, științifice și de formare profesională continuă, bibliotecile publice se pot asocia între ele sau cu alte instituții, pot crea și pot face parte din fundații, asociații sau consorții, achitând cotizațiile și taxele aferente, după caz...” [1, p. 11]. De asemenea, și cele 17 Obiective de Dezvoltare Durabilă (ODD) recomandă parteneriate dintre guverne, sectorul public (inclusiv bibliotecile), sectorul privat, societatea civilă și cetățeni deopotrivă, pentru a ne asigura că lăsăm generațiilor viitoare o bună moștenire. Noțiunea de parteneriat în domeniul biblioteconomic include și „cooperarea permanentă și formală între o bibliotecă și una sau mai multe organizații, inclusiv alte biblioteci, în ceea ce privește, de obicei, anumite servicii sau activități” [12, p. 18]. Din punctul de vedere al beneficiilor pe care le aduce, parteneriatul poate fi definit ca o modalitate eficientă în realizarea reformei managementului fie prin schimbarea practicilor manageriale, fie prin schimbarea modului în care sunt abordate problemele publice, astfel încât soluționarea lor să devină fezabilă prin parteneriat. Parteneriatul poate fi o soluție pentru alocarea și folosirea resurselor locale la nivel comunitar, pentru atragerea altor resurse externe pentru rezolvarea problemelor comunitare. În scopul desfășurării unei activități eficiente, bibliotecile publice inițiază parteneriate cu structurile educaționale, de creație, de cercetare, economice, organizații non-guvernamentale și altele, din țară și din străinătate. Parteneriatul reprezintă procesul de colaborare dintre două sau mai multe părți care acționează împreună pentru realizarea unor interese sau scopuri comune [2, p. 3-4].

Parteneriatele în biblioteconomie pot fi orientate spre dezvoltarea colecțiilor și resurselor informaționale, dezvoltarea competențelor personalului de specialitate, organizarea în comun a activităților educaționale, culturale, de cercetare și alte domenii de interes comun. Accentuăm că parteneriatul reprezintă o cooperare permanentă și formală între o bibliotecă și una sau mai multe organizații, inclusiv alte biblioteci (având fondatori diferiți), în desfășurarea unor activități sau prestarea unor servicii de bibliotecă [6, p. 11].

Care sunt avantajele parteneriatului pentru biblioteci?

- promovarea intereselor comune, vizibilitatea și consolidarea pozițiilor partenerilor;
- mărirea eficienței și importanței instituțiilor biblioteconomice;
- excluderea dublării obligațiunilor și îmbunătățirea coordonării activităților desfășurate;
- obținerea mijloacelor necesare pentru proiectele implementate în parteneriat;
- schimbul de experiență, cunoștințe, informații, resurse, inspirația reciprocă;
- consolidarea încrederii și stabilirea relațiilor;
- implicarea comunității;
- satisfacerea cerințelor și necesităților;
- implicarea personală al participanților;
- elaborarea principiilor cooperării participanților;
- medierea în situațiile dificile.

Etapele principale de construire a relațiilor de parteneriat pentru bibliotecă

În practica parteneriatelor se accentuează trei etape principale de lucru în parteneriat:

Etapa formării parteneriatului:

- testarea în prealabil a terenului de interes, problemei/necesității comune;
- „scanarea” spațiului social pentru căutarea/identificarea potențialilor parteneri;
- depistarea temelor de interes comun împreună cu partenerii;
- stabilirea obiectivelor și acțiunilor comune;
- stabilirea viziunii activității comune.

Etapa organizării parteneriatului:

- stabilirea principiilor cooperării;
- semnarea unui acord de parteneriat (vezi Anexa);
- planificarea în comun acord a activităților prestabilite.

Etapa gestionării parteneriatului:

- existența unui parteneriat funcțional;
- realizarea obligațiilor de parteneriat;
- extinderea aptitudinii parteneriatului;
- monitorizare și evaluare;
- extinderea cooperării cu alte organizații [4].

Care sunt principiile de bază ale cooperării bibliotecilor în parteneriat?

Din experiența de întemeiere a echipelor de parteneri se evidențiază următoarele momente în dezvoltarea parteneriatului biblioteconomic eficient: cel mai important aspect este de a avea un lider pentru formarea relațiilor de parteneriat și aici bibliotecile vin cu primul impuls pentru crearea grupului de parteneri. Biblioteca este instituția activă, interesată de o colaborare cu toți membrii comunității și cu alte instituții bugetare și private. Bibliotecile deja au lucrat cu alte organizații, cunosc bine condițiile locale, pot atrage potențiali parteneri – persoane și organizații, care sunt într-adevăr active. Bibliotecile cunosc faptul că cel mai atractiv și eficient este parteneriatul multisectorial, care reunește oameni și organizații din diferite sectoare ale societății (social, educațional, business etc.).

Un alt factor important ce determină eficiența parteneriatului este dorința și posibilitatea reprezentanților diferitor organizații de a participa la proces. În felul acesta, se creează condiții și potențial pentru soluționarea eficientă a problemelor, când cunoștințele, abilitățile și experiența unor membri constituie capitalul întregului grup.

De asemenea, parteneriatul va exista atunci când vor apărea interese comune. Pentru aceasta bibliotecile trebuie să conștientizeze importanța partenerilor în activitatea lor, posibilitatea acestora de a contribui la soluționarea problemelor și oferirea oportunităților de acțiuni și abordări creative în alegerea unei soluții optime. Adepții parteneriatului cu bibliotecile sunt persoanele și instituțiile care simpatizează activității ei și doresc s-o sprijine și care au semnat acordul de parteneriat. La elaborarea acordului de parteneriat trebuie asigurată explicarea principiilor de luare a deciziilor în cadrul consultării publice, pentru a oferi posibilitatea

tuturor partenerilor de a se familiariza cu inițiativa, a asigura accesul deplin la informații și posibilitatea de a exprima opiniile. Prin urmare, apare responsabilitatea comună, planificarea în comun a activității care va duce la o mai bună înțelegere a scopurilor comune și viziunii parteneriatului în practică. Planificarea în comun este un moment important, scopurile comune se includ în acorduri de parteneriat și sunt un început al acțiunilor de succes, vizând atingerea rezultatelor concrete [7, p. 12].

Fiind o structură deschisă, eficacitatea parteneriatului depinde de implicarea noilor parteneri cointeresați în activități comune.

Ce reprezintă un „Acord de parteneriat”? (a se vedea Anexa la prezentul articol)

În practica biblioteconomică există mai multe expresii care definesc parteneriatul: acord de parteneriat, acord-cadru de parteneriat, parteneriat de colaborare, protocol de colaborare, protocol de parteneriat, contract de parteneriat, convenție de parteneriat, parteneriat, parteneriat de colaborare instituțională, proiect de parteneriat și altele. Baza parteneriatului este acordul elaborat de părțile participante (în care sunt stipulate principiile funcționării parteneriatului) și este semnat, de asemenea, de părțile participante.

Putem să nominalizăm punctele de bază ale unui acord de parteneriat: scopul și obiectivele parteneriatului; structuri de gestionare și control; modalitatea de alegere a organelor executive; utilizarea resurselor (partea de contribuție a fiecărei părți); modalitatea reprezentării partenerilor; fluxuri de informații în cadrul parteneriatului; standarde de lucru; parteneri/potențiali parteneri.

Cum are loc înființarea parteneriatelor?

Conform SM ISO 2789:2015 „Informare și Documentare. Statistici internaționale de bibliotecă”, „un parteneriat va avea, de obicei, o bază contractuală...”. Standardul mai prevede excluderea cooperării între două sau mai multe biblioteci dintr-o singură unitate administrativă; excluderea cooperării limitate în timp, care se consideră un proiect colaborativ instituțional; excluderea relației unidirecționale, remunerate sau nu, în care unul dintre parteneri doar furnizează servicii, de care celălalt partener doar beneficiază [12, p. 17-18].

Parteneriatul este inițiat pentru diversificarea activităților, destina-

te membrilor comunității. Identificarea partenerilor este determinată de interesele comune și oportunitățile de dezvoltare ale anumitor instituții, organizații și ale unor persoane private. Parteneriatul are nevoie de mecanisme corespunzătoare și eficiente de luare a deciziilor, gestionare și dezvoltare. Bibliotecile sunt deschise pentru participarea tuturor persoanelor interesate, unica condiție de aderare la parteneriat fiind exprimarea disponibilității pentru cooperare în scopul atingerii obiectivelor stabilite [4, p. 5].

Care sunt abilitățile utile în construirea relațiilor de parteneriat?

Pentru o cooperare eficientă și de succes în procesul de parteneriat, părțile implicate trebuie să dețină diferite tipuri de abilități. Abilitățile sunt legate de negocieri și mediere (participare la soluționarea disputelor și conflictelor), de a găsi un compromis, instruire și lucru în echipă. Instituțiile (prin persoane anumite) și persoanele private care elaborează și semnează acordul de parteneriat vor trebui să discute condițiile acordului, să țină legătura cu ceilalți parteneri și să stabilească întâlniri de lucru. Este important de delegat sarcinile către fiecare partener în dependență de abilitățile necesare și experiența în domeniul respectiv.

În cadrul unui parteneriat de cooperare se mai oferă posibilitatea de a dezvolta abilități noi. Instituția/oamenii, care participă la crearea parteneriatelor, deseori își largesc nu doar orizontul de cunoaștere, ci și se dezvoltă atât profesional, cât și personal. Dar există și abilități-cheie, pe care trebuie să le dețină din start membrii parteneriatelor, pentru activitatea de parteneriat, cum ar fi *abilitățile organizatorice*. Inițiativa de organizare și crearea parteneriatului are particularități fundamentale multilaterale. În funcționarea lui, rolul principal se atribuie stabilirii legăturilor între persoanele-cheie, care reprezintă diferite organizații. Dezvoltarea cooperării necesită eforturi mari. Crearea și dezvoltarea relațiilor pe termen lung și eficient de parteneriat este legată de persoane care își asumă rolul de organizatori, inspiratori ai parteneriatului [8, p. 3].

Care este rolul organizatorului parteneriatului?

- unește toți partenerii și îi ajută să-și construiască și să-și întărească relațiile;
- facilitează procesul ajungerii la un acord între parteneri privind regulile necesare de funcționare a parteneriatului;

- evidențiază prioritățile relațiilor de parteneriat;
- demonstrează loialitatea parteneriatului și exercită toate eforturile ca să mențină durabilitatea lui în situațiile de criză;
- ajută partenerii să țină cont de viziunea care a fost elaborată împreună.

Care sunt instrumentele de creare și funcționare a parteneriatelor?

Procesul de creare a parteneriatelor este bazat pe desfășurarea întâlnirilor de lucru. De aceea, una din abilitățile-cheie a inițiatorului parteneriatului este capacitatea de a organiza și conduce ședințe comune pentru a întocmi planul întâlnirii și de a asigura posibilitatea pentru: integrarea socială a participanților; prezentarea intenției (misiunii) grupului și propunerilor primelor activități; discuții în grup; luarea de decizii.

Ce influențează asupra durabilității parteneriatului?

Durabilitatea parteneriatului se datorează:

- viziunii comune;
- misiunii ce reflectă problemele de bază, care necesită soluționare;
- scopurilor clar definite și angajamentului față de strategia comună;
- planului de acțiuni cu rezultate măsurabile;
- investițiilor (contribuțiilor) în crearea echipei la etapele inițiale;
- proceselor orientate spre rezultate, buneii organizării a acțiunilor curente;
- atenției față de oamenii ce fac parte din parteneriat și sprijinirii acestor relații;
- simțului apartenenței la comunitate, respectului reciproc;
- alocării mijloacelor pentru desfășurarea activităților ce contribuie la integrarea și motivarea partenerilor;
- structurii clare de luare a deciziilor;
- abilităților și experienței membrilor parteneriatului;
- posibilității de participare personală la activitatea parteneriatului la toate etapele creării și dezvoltării lui;
- comunicării și coordonării bune;
- regularității întâlnirilor;
- avantajelor/beneficiilor pentru toți partenerii;
- atingerii succeselor;
- depășirii dificultăților împreună.

Cum dezvoltăm capacitatea parteneriatului?

Dezvoltarea parteneriatului prevede consolidarea abilităților membrilor parteneriatului de a coopera și de a acționa în mod independent. Pe de o parte, acest lucru contribuie la stabilirea relațiilor în cadrul organizațiilor și instituțiilor – ca rezultat al experienței pozitive în cooperare intersectorială. Pe de altă parte, consolidează capacitatea organizațiilor partener de a desfășura activități de anvergură, care contribuie la dezvoltarea comunității.

Cum evaluăm și revizuim parteneriatele?

Este dificil de monitorizat evaluarea relațiilor și a randamentului parteneriatului. Relațiile parteneriatului depind de ritmul de implementare a activităților, programelor, proiectelor sau serviciilor pe care le încorporează parteneriatul. Activitățile organizate în parteneriat pot fi măsurate după rigori de eficiență practică. În această categorie intră evenimentele culturale cum ar fi o seară de lectură performativă cu un scriitor sau actor. E ușor să evaluezi dacă evenimentul a fost realizat la timp, dacă s-a atins numărul propus de participanți. Activitatea de lectură performativă (ca exemplu) cu un profesionist ar putea fi repetată (îndeosebi dacă este organizată în format online pe ZOOM, care permite conectarea unui anumit număr de participanți), dacă este solicitată de membrii comunității. La etapa de monitorizare, faza de revizuire se poate evidenția dacă parteneriatul este efectiv, partenerii comunică eficient. În urma evaluării se descoperă că unele dintre activități/proiecte au fost administrate bine și că pot fi continuate, ceea ce conduce către o schimbare favorabilă a comunității prin intermediul parteneriatului [3, p. 9].

Conform datelor statisticii oficiale (pentru anul 2021), la 1 ianuarie 2022, în cadrul sistemului național de biblioteci funcționau 6 439 de parteneriate, inclusiv 463 de nivel internațional. Sistemul național de biblioteci numără 2 632 de biblioteci. Fiecare dintre ele este angajată în parteneriate naționale (2,5 de bibliotecă) și internaționale (0,2 de bibliotecă).

Parteneriatul este o cale favorabilă dezvoltării bibliotecii ce permite multiplicarea resurselor, identificarea celor mai potrivite soluții pentru problemele existente, formarea sentimentului de sprijin și încredere, crearea spațiului de comunicare. Bibliotecile trebuie să promoveze mai insistent ideea parteneriatului ce constituie succesul instituției. Parteneriatele

de colaborare oferă ocazia de a dezvolta, transfera sau pune în aplicare rezultate inovatoare, de a participa la activități – proiecte intensive de diseminare a rezultatelor acumulate pe parcursul activării, promovarea istoriilor de succes, la fel, la exploatarea serviciilor de bibliotecă existente și a celor noi sau a ideilor inovatoare în diferite domenii legate de cultură, recreere, de sport, de voluntariat, cluburi de interese, instruirii pentru comunitate și bibliotecari etc.

Argumentarea importanței parteneriatelor conduce către necesitatea unui parteneriat real, activ, cu implicarea tuturor actorilor sociali, iar scopul comun fiind cunoscut și înțeles de către toți membrii comunității, va fi realizat printr-o colaborare strânsă între instituția biblioteconomică și comunitate.

Anexă

ACORD DE PARTENERIAT nr. ___ din ___

mun. Chișinău

Părțile

Partea I _____, cu sediul în _____, MD- _____, str. _____, reprezentată legal prin _____, în calitate de director/administrator

și

Partea II _____, cu sediul în _____, MD- _____, str. _____, reprezentată legal prin _____, în calitate de director/administrator

1. DISPOZIȚII GENERALE

1.1 Având în vedere atribuțiile și competențele fiecărei părți, precum și dorința de a colabora (în domeniul cercetării, inovării sau în alt domeniu) se încheie prezentul acord de parteneriat, care prevede organizarea și desfășurarea în comun a activității prevăzute în cadrul proiectului (tema) _____ din cadrul Programului de stat 2022-2023, prioritatea strategică _____, direcția strategică _____.

1.2 Scopul prezentului acord de parteneriat urmărește stabilirea relației între părți, în special în ceea ce privește organizarea și desfășurarea activităților de cercetare în comun, inclusiv managementul și executarea proiectului, precum și drepturile și obligațiile părților.

1.3 Prezentul acord se încheie pe termenul proiectului de cercetare și intră în vigoare de la data începerii proiectului.

1.4 Locul de executare a proiectului se consideră locul organizației agreeate de părți în calitate de conducător al proiectului (leader).

1.5 Părțile convin la numirea și reprezentarea proiectului de către conducător (leader), organizația _____

1.6 Fiecare Parte se angajează să participe la implementarea eficientă a proiectului, să coopereze, să efectueze și să îndeplinească, prompt și la timp, toate obligațiile care îi revin în temeiul Contractului și al acestui Acord de parteneriat care pot fi solicitate în mod rezonabil de la ea și într-o manieră de bună-credință în modul stabilit de legislația națională.

1.7 Drepturile și obligațiile fiecărei părți:

- a)
- b)
- c)

2. MODIFICAREA ȘI ÎNCETAREA ACORDULUI DE PARTENERIAT

2.1 Prezentul acord poate fi modificat prin acorduri suplimentare, semnate de părți.

2.2 Modificările ce pot fi operate de părți privitor la:

- a) durata contractului;
- b) deviz de cheltuieli;
- c) activități planificate.

2.3 Prezentul acord încetează cu consimțământul părților sau în alte cazuri stabilite de legislația în vigoare.

3. DISPOZIȚII FINALE

3.1 Părțile se obligă să implementeze proiectul de cercetare și inovare în conformitate cu etapele prevăzute în scopul atingerii în comun a rezultatelor scontate.

3.2 Părțile poartă răspundere pentru nerespectarea condițiilor prezentului acord.

3.3 Prezentul acord este întocmit în ___ exemplare, câte unul pentru fiecare parte și unul pentru autoritatea finanțatoare.

3.4 Date de identificare

Partea I

Partea II

Denumirea organizației

Denumirea organizației

Adresa:

Adresa:

Tel.:

Tel.:

Cod fiscal:

Cod fiscal:

Director

Director

(semnătura)

(semnătura)

Conducătorul proiectului

(semnătura)

L.Ș.

L.Ș.

Pentru documentare vă propunem mai multe exemple de acorduri de parteneriate:

- <http://aipa.gov.md/sites/default/files/Acord%20AIPA-MIEPO.pdf>
- <https://www.juridice.ro/wp-content/uploads/2014/01/20120503-SSJ-CExA.pdf>
- <https://www.anas.md/parteneriate-pentru-copii/>
- <https://www.fonduri-ue.ro/acord-parteneriat>

Referințe bibliografice:

1. LEGE cu privire la biblioteci nr. 160 din 20.07.2017. In: Monitorul Oficial, nr. 301-315/529 din 18.08.2017 [online]. [citată 20.03.2022]. Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=120694&lang=ro
2. AVASILOAIE, Rodica. Biblioteci universitare și specializate: partajare, colaborare și acces [online]. [citată 20.03.2022]. Disponibil: http://libruniv.usarb.md/xXx/reviste/bibliouniv_rev/articole/2015-3/bibliotecile_univ.pdf

3. IANA, Tatiana-Irina. Parteneriatul educațional cu bibliotecă – sursă de valorificare și dezvoltare a expresivității vorbirii elevilor. In: Cadrul didactic – promotor al politicilor educaționale [online]. [citat 20.03.2022]. Disponibil https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/701-704.pdf
4. Informare și documentare. Indicatori de performanță pentru biblioteci. SM ISO 11620:2016. Chișinău, 2017. 79 p.
5. PARTENERIAT educațional școala – bibliotecă „prietenii cărților” [online]. [citat 20.03.2022]. Disponibil https://www.academia.edu/34810779/Parteneriat_biblioteca
6. EXPERIENȚĂ străină a parteneriatului social al bibliotecilor. DWAX [online]. [citat 20.03.2022]. Disponibil <https://dwax.ru/ro/zarubezhnyi-opyt-socialnogo-partnerstva-bibliotek-informacionnoe/>
7. GHID privind facilitarea parteneriatelor pentru bibliotecari [online]. [citat 20.03.2022]. Disponibil https://partneringstarter.ro/sites/default/files/GHID_RO.pdf
8. PARTNERSHIP Broker accredited, PBA, în contextul proiectului Partnering Starter, implementat de ANBPR [online]. [citat 20.03.2022]. Disponibil https://partneringstarter.ro/sites/default/files/GHID_RO.pdf
9. PARTENERIAT educațional - Într-o altă lume, lumea cărților [online]. [citat 20.03.2022]. Disponibil <https://www.rasfoiesc.com/educatie/didactica/PARTENERIAT-EDUCATIONAL-Intro-81.php>
10. REGULAMENT-cadru de organizare și funcționare a bibliotecilor publice. Aprobate prin Ordinul ministrului educației, culturii și cercetării nr. 186 din 26.02.2019 [online]. [citat 20.03.2022]. Disponibil https://mecc.gov.md/sites/default/files/rof_aprobat.pdf
11. Regulament privind activitatea metodologică în cadrul sistemului național de biblioteci din Republica Moldova. Aprobate prin Ordinul ministrului culturii [online]. [citat 20.03.2022]. Disponibil https://cbn.mecc.gov.md/sites/default/files/document/attachments/Regulament_activitatea_metodologica_SNB_aprobat_MC.pdf
12. SM ISO 2789:2015. Informare și documentare. Statistici internaționale de bibliotecă. Chișinău, 2016. 58 p.